

Fimmtudaginn 6. október 1994.

Nr. 84/1992.

Guðmundur Ólafsson

(Kristján Stefánsson hrl.)

gegn

Þrotabúi Bílaleigu Hvolsvallar sf.

(Viðar Már Matthíasson hrl.)

Gjaldþrotaskipti. Riftun.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma Pétur Kr. Hafstein hæstaréttardómari, Ingibjörg Benediktsdóttir, settur hæstaréttardómari, og Guðmundur Jónsson, fyrrverandi hæstaréttardómari.

Áfrýjandi skaut málinu til Hæstaréttar með stefnu 26. febrúar 1992. Með áfrýjun málsins skýtur hann jafnframt til réttarins úrskurði héraðsdómara 28. febrúar 1991, en með honum var kröfu áfrýjanda um frávísun málsins hafnað. Áfrýjandi krefst þess aðallega, að málinu verði vísað frá héraðsdómi, en til vara, að hinum áfrýjaða dómi verði hrundið og hann sýknaður af öllum kröfum stefnda. Til þrautavara krefst hann verulegrar lækkunar á kröfum stefnda. Þá krefst hann þess, nái kröfur stefnda fram að ganga, að viðurkenndur verði réttur sinn til skuldajafnaðar á 1.000.000 króna auk dráttarvaxta samkvæmt III. kafla vaxtalaga nr. 25/1987 frá 6. mars 1989 til greiðsludags. Loks krefst áfrýjandi málskostnaðar úr hendi stefnda í héraði og fyrir Hæstarétti.

Stefndi krefst staðfestingar hins áfrýjaða úrskurðar og hins áfrýjaða dóms svo og málskostnaðar fyrir Hæstarétti.

Nokkur ný gögn hafa verið lögð fyrir Hæstarétt, meðal annars gögn um lok skipta á Þrotabúi Bílaleigu Hvolsvallar sf.

I.

Við flutning málsins hér fyrir dómi féll áfrýjandi frá þeirri málsástæðu sinni í frávísunarþætti málsins, að málshöfðunarfrestur eftir 1. mgr. 68. gr. gjaldþrotalaga nr. 6/1978 hefði verið liðinn, þegar mál þetta var höfðað.

Í upphafi aðalmeðferðar málsins í héraði gerði áfrýjandi kröfu um frávísun þess. Endurrit þinghalda ber með sér, að áfrýjandi átti þess margoft kost í fyrri þinghöldum að leggja fram frávísunarkröfu

sína. Þá er hennar að engu getið í greinargerð hans. Var krafan um frávísun of seint fram komin. Allt að einu ber að kanna, hvort málinu verði vísað frá héraðsdómi ex officio.

Upphaf þess frests, sem um ræðir í 1. mgr. 68. gr. laga nr. 6/1978, ber í fyrsta lagi að telja við lok kröfufylsingarfrests, sbr. dóma Hæstaréttar 1988, bls. 590, og 9. júní 1994 í málinu nr. 184/1992. Þeim fresti lauk 19. september 1989, en málið var höfðað 15. mars 1990. Málið var því höfðað í tæka tíð. Telja verður, að samkvæmt hinum rúmu heimildum skiptastjóra í 91. gr. laga nr. 6/1978 hafi stefnda verið rétt að höfða mál þetta án þess að leita sérstakrar heimildar skiptafundar, enda lá ekki fyrir gagnstæð ákvörðun skiptafundar.

Samkvæmt framansögðu eru ekki efni til að vísa málinu frá dómi. Ber því að staðfesta niðurstöðu hins áfrýjaða úrskurðar.

II.

Áfrýjandi seldi í maí 1988 Bílaleigu Hvolsvallar sf. bifreiðina L-1144. Kaupverðið var greitt með skuldabréfi, að fjárhæð 764.500 krónur, með gjalddaga 5. mars 1989. Skömmu fyrir gjalddaga bréfsins hafði annar forsvarsmanna bílaleigunnar, Ómar Halldórsson, samband við áfrýjanda og tjáði honum, að félagið gæti ekki greitt skuldabréfið vegna erfiðrar fjárhagsstöðu þess. Fyrir dómi kvaðst Ómar hafa átt frumkvæðið, þar sem ljóst hefði verið, að félagið gæti aldrei greitt skuldabréfið. Þá er fram komið, að áfrýjandi reyndi að selja Landsbanka Íslands skuldabréfið í janúar 1989, en fékk þær upplýsingar, að félagið ætti í greiðsluerfiðleikum.

Með afsali 6. mars 1989 seldi félagið áfrýjanda bifreiðina. Kaupverðið, 911.953 krónur, var greitt með yfirtöku skuldabréfsins ásamt vöxtum, að fjárhæð 147.453 krónur. Nokkrum dögum síðar seldi áfrýjandi fósturmóður Ómars Halldórssonar bifreiðina á sama verði fyrir milligöngu hans. Hefur áfrýjandi haldið því fram, að söluverðið hafi ekki verið raunverulegt verðmæti bifreiðarinnar, heldur hafi það byggst á framreikningi skuldabréfsins samkvæmt útreikningi Landsbanka Íslands. Raunverulegt verðmæti bílsins hafi hins vegar verið mun lægra.

Bú sameignarfélagsins Bílaleigu Hvolsvallar var tekið til gjaldprotaskipta 21. júní 1989. Var innköllun gefin út 5. júlí 1989 og birt í Lögbirtingablaðinu 19. september sama ár.

III.

Ágreiningur er um það, hvort afhending Bílaleigu Hvolsvallar sf. á bifreiðinni í hendur áfrýjanda hafi verið greiðsla á skuld, sem sé riftanleg samkvæmt ákvæðum 1. mgr. 54. gr. eða 61. gr. laga nr. 6/1978.

Áfrýjandi reisir sýknukröfu sína meðal annars á því, að grundvöllur málsins sé rangur, þar sem það sé rekið samkvæmt VIII. kafla þágildandi gjaldþrotalaga. Bílaleiga Hvolsvallar sf. hafi keypt bifreiðina af áfrýjanda. Þeim kaupum hafi áfrýjandi rift vegna vanefnda félagsins, og þeirri riftun hafi ekki verið mótmælt. Riftunin hafi byggst á vanefndaúrræðum áfrýjanda samkvæmt ákvæðum laga nr. 39/1922 um lausafjárkaup, og því hefði stefndi þurft að höfða mál þetta samkvæmt ákvæðum þeirra laga. Á þetta verður ekki fallist. Skiptastjóra var rétt að reisa málshöfðun sína á ákvæðum VIII. kafla laga nr. 6/1978, sem eru sérreglur um riftun ráðstafana þrotamanns.

Eins og viðskiptum hins gjaldþrota félags og áfrýjanda var háttað, verður að telja, að afhending bifreiðarinnar hafi í raun verið greiðsla á skuld félagsins samkvæmt skuldabréfinu. Var sú greiðsla óvenjulegur greiðslueyrir í skilningi 1. mgr. 54. gr. laga nr. 6/1978. Greiðslan fór fram innan 6 mánaða frestsins, sem í ákvæðinu greinir. Ber samkvæmt þessu að fallast á riftun á greiðslunni.

Við munnlegan málflutning hér fyrir dómi kvaðst stefndi halda fast við kröfu sína um riftun samkvæmt 61. gr. laganna, ef riftun samkvæmt 1. mgr. 54. gr. næði ekki fram að ganga. Þar sem dómurinn hefur fallist á riftun á grundvelli síðargreinds lagaákvæðis, verður ekki tekin afstaða til þess, hvort ákvæði 61. gr. eiga hér við.

Áfrýjandi hefur ekki fært fram haldbær rök fyrir kröfu sinni um lækkun á kröfu stefnda, sbr. 65. gr. laga nr. 6/1978. Verður henni því hafnað.

Af hálfu stefnda hefur því verið lýst yfir, að skiptum búsins hafi verið lokið með fyrirvara um endurupptöku samkvæmt 157. gr. laga um gjaldþrotaskipti o. fl. nr. 21/1991 vegna máls þessa. Við munnlegan málflutning hér fyrir dómi var lýst yfir því af hálfu stefnda, að áfrýjandi fengi að koma kröfu sinni að í þrotabúið og skuldajafnaðarkrafa áfrýjanda kæmi ekki til álita, sbr. nú 143. gr. laga nr. 21/1991.

Samkvæmt framansögðu ber að staðfesta þá niðurstöðu hins

áfrýjaða dóms, að áfrýjandi skuli greiða stefnda 911.953 krónur, sbr. 62. gr. laga nr. 6/1978. Þykir rétt, að fjárhæðin beri vexti af almennum, óbundnum sparisjóðsreikningum hjá bönkum og sparisjóðum frá 6. mars 1989 til stefnubirtingardags, 15. mars 1990, en dráttarvexti samkvæmt III. kafla vaxtalaga nr. 25/1987 frá þeim degi til greiðsludags. Vextir leggist við höfuðstól á 12 mánaða fresti, í fyrsta sinn 6. mars 1990.

Áfrýjandi greiði stefnda málskostnað í héraði og fyrir Hæstarétti, eins og í dómsorði greinir.

D ó m s o r ð :

Rift er greiðslu þeirri, sem fólst í afhendingu Bílaleigu Hvolsvallar sf. á bifreiðinni L-1144 til áfrýjanda, Guðmundar Ólafssonar, 6. mars 1989.

Áfrýjandi greiði stefnda, þrotabúi Bílaleigu Hvolsvallar sf., 911.953 krónur með vöxtum af almennum, óbundnum sparisjóðsreikningum hjá bönkum og sparisjóðum frá 6. mars 1989 til 15. mars 1990, en með dráttarvöxtum samkvæmt III. kafla vaxtalaga nr. 25/1987 frá þeim degi til greiðsludags. Heimilt er að leggja áfallna vexti við höfuðstól skuldar, í fyrsta skipti 6. mars 1990.

Áfrýjandi greiði stefnda málskostnað í héraði og fyrir Hæstarétti, samtals 300.000 krónur.

Úrskurður aukadómþings Rangárvallasýslu 28. febrúar 1991.

I.

Mál þetta, sem tekið var til dóms eða úrskurðar að loknum munnlegum málflutningi 13. febrúar sl., er höfðað fyrir aukadómþingi Rangárvallasýslu af bústjóra þrotabús Bílaleigu Hvolsvallar sf., kt. 530481-0269, vegna þrotabúsins gegn Guðmundi Ólafssyni, kt. 280453-2429, með stefnu, birtri 15. mars 1990.

Dómkröfur stefnanda eru þær, að rift verði með dómi greiðslu á skuld Bílaleigu Hvolsvallar sf. við stefnda, að fjárhæð kr. 911.953,00 kr. sem fram fór 6. mars 1989 með afhendingu bifreiðarinnar L-1144 til stefnda og að stefndi verði dæmdur til að greiða stefnanda 911.953,00 kr. ásamt [nánar tilgreindum dráttarvöxtum]. Einnig er þess krafist, að stefndi verði dæmdur

til að greiða stefnanda allan málskostnað [...]. Dómkröfur stefnda eru þessar:

Aðallega er þess krafist, að stefndi verði algjörlega sýknaður af kröfum stefnanda. Til vara er þess krafist, að stefnukrafan verði lækkuð verulega. Auk þess er þess krafist, að viðurkenndur verði réttur stefnda til að hafa kröfur, að fjárhæð 1.300.000,00 kr. auk dráttarvaxta frá 1. júlí 1989, á hendur þrotabúinu uppi til skuldajafnaðar. Þá er að lokum krafist málskostnaðar [...].

Við fyrirtöku málsins 13. febrúar 1991 gerði stefndi þá kröfu, að málinu yrði vísað frá dómi, og var málið tekið til dóms eða úrskurðar um frávísunarkröfu stefnda að loknum munnlegum málflutningi sama dag.

II.

Málsatvik eru þau, að með úrskurði skiptaréttar Rangárvallasýslu, upp kveðnum 21. júní 1989, var bú Bílaleigu Hvolsvallar sf. tekið til gjaldþrotaskipta. Á skiptafundi 2. nóvember var skipaður bústjóri í þrotabúinu. Við könnun á fjárreiðum þrotabúsins fyrir gjaldþrotið kom í ljós, að 6. mars 1989 seldi Bílaleiga Hvolsvallar sf. stefnda bifreiðina L-1144 fyrir 911.953,00 kr., en umrædda bifreið hafði stefndi selt bílaleigunni í maí 1988, og hafði kaupverðið, 764.500,00 kr., verið greitt með skuldabréfi með gjalddaga 6. mars 1989. Telur stefnandi, að stefnda hafi verið ívilnað óhæfilega á kostnað annarra kröfuhafa, þar sem bílaleigan hafi í raun verið gjaldþrota, þegar umrædd ráðstöfun fór fram. Ráðstöfunin hafi verið ólögmæt, enda greiðslueyrir óvenjulegur og stefnda kunnugt um ógjaldfærni skuldara á þeim tíma.

Mál þetta hefur stefnandi höfðað sem bústjóri þrotabúsins, sbr. 31. gr. laga nr. 6/1978, sbr. 112. gr. s. 1.

Stefndi gerir þá kröfu, að málinu verði vísað frá dómi, og reisir kröfu sína á eftirtöldum atriðum:

1. Að ekki liggi fyrir í málinu, að ákvörðun um málshöfðun hafi verið tekin á skiptafundi í þrotabúinu.
2. Að réttur til málshöfðunar hafi verið fallinn niður skv. 68. gr. laga nr. 6/1978, þar sem frestur sá, sem í ákvæðinu greinir, hafi verið liðinn.
3. Einnig er byggt á grunnreglu 46. gr. laga nr. 85/1936.

Auk þess er krafist málskostnaðar fyrir þennan þátt málsins.

Stefnandi máls þessa hefur mótmælt frávísunarkröfu stefnda á þeim grundvelli, að hún sé of seint fram borin, enda sé hennar að engu getið í greinargerð hans í málinu, og því komi hún ekki til álita. Einnig er krafist málskostnaðar úr hendi stefnda fyrir þennan þátt málsins.

Kröfu sína um frávísun styður stefndi þeim rökum, að það sé almenn

regla, að ákvörðun um málshöfðun sé tekin á skiptafundi og að skiptaráðandi taki þá ákvörðun, en bústjóri fari ekki með vald skiptaráðanda. Þá er á því byggt, að skv. 68. gr. laga nr. 6/1978 sé málshöfðunarfrestur settur 6 mánuðir, en 1. júlí 1989 komi fram upplýsingar um áðurgreind viðskipti stefnda við bílaleiguna og að skiptaráðandi hafi haft fulla vitneskju um þau. Þá er og á því byggt, að vegna grunnraka 48. gr. laga nr. 85/1936 um samaðild beri að vísa málinu frá, þar sem hér sé um að ræða samaðild þeirra, sem lenda í gjaldþroti, en málið sé ekki höfðað í nafni þrotabús og sameigenda þess.

Stefnandi hefur mótmælt fram kominni frávísunarkröfu stefnda á þessu stigi málsins sem of seint fram kominni, því að hennar sé ekki getið í greinargerð stefnda.

Stefnandi byggir enn fremur á því, að málshöfðunarfrestur hafi ekki getað byrjað að líða fyrr en við ráðningu sína sem bústjóra 2. nóvember 1989, en málið sé höfðað 15. mars 1990.

III.

Telja verður, að frávísunarkrafa stefnda sé á þessu stigi málsins of seint fram komin. Það er almenn regla, að kröfum, sem ekki er getið í fram lögðum greinargerðum, verður ekki komið að á síðari stigum máls, ef sá, sem kröfuna hefur uppi, átti þess kost að koma með hana áður. Ekki verður annað séð af gögnum málsins en stefndi hafi átt þess fyllilega kost að koma frávísunarkröfu að í upprunalegri vörn sinni í málinu.

Ekki verður fallist á þá málásástæðu stefnda, að bústjóri hafi ekki haft formlega heimild til höfðunar riftunarmálsins, þar sem hann er valinn af skiptafundi til að fara með málefni búsins.

Stefndi byggði frávísunarkröfu sína öðrum þræði á þeirri ástæðu, að ekki sé stefnt í nafni þrotabúsins og sameigenda þess. Á þetta verður ekki fallist, þar sem ekki er skylt að vísa máli frá dómi af þessum sökum, sbr. 2. mgr. 46. gr. laga nr. 85/1936.

Samkvæmt framansögðu ber að hafna kröfu stefnda um frávísun málsins. Stefndi greiði stefnanda 11.000,00 kr. í málskostnað fyrir þennan þátt málsins.

Harri Ormarsson, fulltrúi sýslumanns, kvað upp úrskurð þennan.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Máli þessu er ekki vísað frá dómi.

Stefndi greiði stefnanda 11.000,00 kr. í málskostnað.

Dómur aukadómþings Rangárvallasýslu 11. febrúar 1992.**I.**

Mál þetta, sem tekið var til dóms að loknum munnlegum málflutningi 24. janúar sl., er höfðað fyrir aukadómþingi Rangárvallasýslu af bústjóra þrotabús Bílaleigu Hvolsvallar sf., kt. 530481-0269, vegna þrotabúsins gegn Guðmundi Ólafssyni, kt. 280453-2429, með stefnu, birtri 15. mars 1990.

Dómkröfur stefnanda eru þær, að rift verði með dómi greiðslu á skuld Bílaleigu Hvolsvallar sf. við stefnda, að fjárhæð 911.953,00 kr., sem fram fór 6. mars 1989 með afhendingu bifreiðarinnar L-1144 til stefnda og að stefndi verði dæmdur til að greiða stefnanda 911.953,00 kr. ásamt dráttarvöxtum frá 6. mars 1989 til greiðsludags, eins og þeir eru ákveðnir hverju sinni af Seðlabanka Íslands, sbr. III. kafla laga nr. 25/1987, auk þess sem þess er krafist, að dráttarvextir leggist við höfuðstól á 12 mánaða fresti, í fyrsta sinn 6. mars 1990, sbr. 12. gr. áðurgreindra laga. Einnig er þess krafist, að stefndi verði dæmdur til að greiða stefnanda allan málskostnað, þ. m. t. virðisaukaskatt á málflutningsþóknun, og að hann beri dráttarvexti skv. III. kafla laga nr. 25/1987 frá 15. degi eftir dómsuppsögu til greiðsludags, þ. m. t. dráttarvexti skv. 12. gr. laganna.

Dómkröfur stefnda eru þessar:

Aðallega er þess krafist, að stefndi verði algjörlega sýknaður af kröfum stefnanda. Til vara er þess krafist, að stefnukrafan verði lækkuð verulega. Auk þess er þess krafist, að viðurkenndur verði réttur stefnda til að hafa kröfur, að fjárhæð 1.300.000,00 kr., auk dráttarvaxta frá 1. júlí 1989 á hendur þrotabúinu uppi til skuldajafnaðar. Þá er að lokum krafist málskostnaðar að viðbættum virðisaukaskatti og að málskostnaður beri vexti skv. ákvæðum vaxtalaga nr. 25/1987.

Sættir hafa verið reyndar í máli þessu, en ekki tekist.

II.

Málsatvik eru þau, að með úrskurði skiptaréttar Rangárvallasýslu, upp kveðnum 21. júní 1989, var bú Bílaleigu Hvolsvallar sf. tekið til gjaldþrotaskipta. Á skiptafundi 2. nóvember var skipaður bústjóri í þrotabúinu. Við könnun á fjárreiðum þrotabúsins fyrir gjaldþrotið kom í ljós, að 6. mars 1989 seldi Bílaleiga Hvolsvallar sf. stefnda bifreiðina L-1144 fyrir 911.953,00 kr., en umrædda bifreið hafði stefndi selt bílaleigunni í maí 1988, og hafði kaupverðið, 764,500,00 kr., verið greitt með skuldabréfi með gjalddaga 6. mars 1989. Telur stefnandi, að stefnda hafi verið ívilnað óhæfilega á kostnað annarra kröfuhafa, þar sem bílaleigan hafi í raun verið gjaldþrota, þegar umrædd ráðstöfun fór fram. Ráðstöfunin hafi verið ólögmæt, enda greiðslueyrir óvenjulegur og stefnda kunnugt um ógjaldfærni skuldara á þeim tíma.

Mál þetta hefur stefnandi höfðað sem bústjóri þrotabúsins, sbr. 31. gr. laga nr. 6/1978, sbr. 112. gr. s. 1.

Stefnandi reisir kröfur sínar í efnisþætti málsins á 1. tl. 54. gr. laga nr. 6/1978 og endurgreiðslukröfu á 62. gr. laganna, og einnig er sjálfstætt byggt á 61. gr., sbr. 63. gr. laganna. Er staðhæft, að stefnda hafi verið ívilnað á kostnað annarra kröfuhafa, þar sem bílaleigan hafi í raun verið gjaldþrota, þegar umrædd ráðstöfun fór fram, og stefnda hafi verið kunnugt um ógjaldfærni skuldara. Greiðslan hafi farið fram aðeins mánuði áður en krafist var gjaldþrotaskipta, og hafi umrædd ráðstöfun því verið ólögmæt, enda greiðslueyrir óvenjulegur. Telur stefnandi, að greiðsla þessi sé því riftanleg og að stefnda sé skylt að endurgreiða þrotabúinu þá auðgun, sem stefndi hafði af ráðstöfuninni, auk vaxta, sbr. 62. gr. laga nr. 6/1978, enda hafi stefndi fengið skuldina greidda með óvenjulegum greiðslueyri, sbr. 1. mgr. 54. gr. laganna. Þá telur stefnandi einnig, að framangreind greiðsla sé riftanleg samkvæmt 61. gr. laga nr. 6/1978, enda séu öll skilyrði greinarinnar uppfyllt, þ. á m. grandsemi stefnda.

Af hálfu stefnda er því haldið fram, að málavaxtalýsingu stefnanda sé í veigamiklum atriðum ábótavant. Þegar í febrúar 1989 hafi það komið í ljós hjá fyrirsvarsmanni bílaleigunnar, að fyrirtækið myndi ekki greiða skuldabréfið á gjalddaga. Hafi þá stefndi ákveðið að rifta kaupi og afhent aftur skuldabréfið með áunnum vöxtum skv. útreikningi Landsbanka Íslands, sem 27. febrúar 1989 nam 911.953,00 kr. Fyrirsvarsmenn bílaleigunnar hafi samþykkt riftun með því að afhenda bifreiðina aftur, en vegna skráningarreglna hafi verið gengið frá riftuninni þannig, að það hétu, að bílaleigan seldi stefnda bifreiðina aftur. Uppgefið kaupverð byggðist ekki á raunverulegu verðmæti bifreiðarinnar, heldur var skuldabréfið lagt til grundvallar með áunnum vöxtum í þeim tilgangi, að bílaleigan yrði skaðlaus af viðskiptunum, þar sem stefndi hefði ekki áskilið sér bætur fyrir afnotamissi og tjón, sem á bifreiðinni hafi orðið.

Sýknukrafa stefnda er öðrum þræði reist á því, að réttur til málshöfðunar sé niður fallinn sökum tómlætis, enda séu meira en sex mánuðir, síðan skiptaréttur Rangárvallasýslu átti þess kost að höfða riftunarmál.

Þá telur stefndi, að stefnandi hefði átt að beina kröfum sínum í máli þessu til Dagbjartar Þórðardóttur, fósturmóður annars af eigendum bílaleigunnar, en það hafi verið hún, sem keypti bílinn af stefnda. Aðildarskortur leiði til sýknu skv. 45. gr. l. nr. 85/1936.

Stefndi mótmælir því, að greiðslueyrir sé óvenjulegur. Bifreiðin L-1144 hafi verið afhent gegn móttöku skuldabréfs.

Stefndi telur, að viðskipti þessi hafi engu ráðið um gjald viðsemjanda

stefnda. Því er og mótmælt, að dómkröfur verði reistar á 61. gr. gbl., því að riftun stefnda hafi ekki verið ótilhlýðileg og ekki skaðað stefnanda, enda hafi stefnda ekki verið kunnugt um efnahag viðsemjanda hans, og riftun hans hafi ekki átt þátt í því, að fyrirtækið varð gjaldþrota.

Varakrafa stefnda til lækkunar er byggð á því, að endurgreiðsla stefnda sé bundin við það tjón, sem búið hafi orðið fyrir. Láti nærri, að raunverulegt verðmæti bifreiðarinnar sé 480.000,00 kr. Það sé þekkt staðreynd, að bifreið, sem notuð hefur verið sem bílaleigubíll, falli í verði meira en aðrar bifreiðir. Sala stefnda á bifreiðinni til Dagbjartar hafi verið ívilnandi gerningur af hennar hendi til að minnka tjón stefnda og gera hann eins settan eins og að upphaflegir viðsemjendur, Bílaleiga Hvolsvallar sf., hefðu efnt kaupin. Einnig er vísað til heimildarákvæðis VIII. kafla laga nr. 6/1978.

Skuldajöfnunarkrafa stefnda er byggð á því, að stefndi eigi kröfu á þrota-búið, að fjárhæð 1.300.000,00 kr., auk dráttarvaxta, verði á riftun fallist, sbr. 32. gr. l. nr. 6/1978.

Við fyrirtöku málsins 13. febrúar 1991 krafðist stefndi þess, að máli þessu yrði vísað frá dómi, en með úrskurði 28. febrúar 1991 var því hafnað.

III.

Í maí 1988 seldi stefndi Bílaleigu Hvolsvallar sf. bifreiðina L-1144 á 764.500,00 kr. Fyrir bifreiðina var greitt með skuldabréfi með gjalddaga 6. mars 1989. Með afsali, dagsettu 6. mars 1989, seldi Bílaleiga Hvolsvallar sf. stefnda bifreiðina L-1144 til baka. Greiðsla andvirðis hennar fór fram með þeim hætti, að stefndi afhenti bílaleigunni skuldabréfið aftur gegn því að fá afsal fyrir bifreiðinni. Hinn 21. júní 1989 var bú Bílaleigu Hvolsvallar sf. og sameigenda þess tekið til gjaldprotaskipta, og 2. nóvember 1989 var Helgi Birgisson hdl. skipaður bústjóri þess. Telst sá dagur frestdagur í skilningi 1. mgr. 68. gr. gjaldprotalaga. Upplýst er í máli þessu, að Ómar Halldórsson, einn fyrirsvarsmanna Bílaleigu Hvolsvallar sf., hafði samband við stefnda og tjáði honum, að sökum erfiðrar fjárhagsstöðu fyrirtækisins gæti það ekki greitt skuldabréfið og því væri best að rifta kaupunum. Ljóst er því, að Bílaleiga Hvolsvallar sf. átti frumkvæðið að viðskiptum þessum. Því var ekki um riftun af hálfu stefnda að ræða. Tveimur dögum eftir að stefndi afhenti skuldabréfið aftur, seldi stefndi Dagbjörtu Þórðardóttur bifreiðina á 911.953,00 kr. Upplýst er í máli þessu, að stefndi hitti aldrei Dagbjörtu persónulega, heldur fóru öll viðskipti stefnda fram við Ómar Halldórsson, m. a. afhenti Ómar stefnda greiðslur fyrir bifreiðina. Upplýst er og, að nefndur Ómar notaði bifreiðina við skólaakstur eftir þetta og var skráður fyrir ábyrgðartryggingu bifreiðarinnar. Í september 1989 var bifreiðin seld hjá Bílasölu Selfoss á 480.000,00 kr. skv. afsali, dags. 9. september 1989. Það

upplýstist hér fyrir dómi, að bifreiðin var raunar seld í umrætt skipti á 1.200.000,00 kr. Annaðist Ómar Halldórsson sölu bifreiðarinnar.

Með hliðsjón af framangreindum viðskiptum verður að telja sannað, að tilgangurinn með afhendingu bifreiðarinnar til stefnda hafi verið að greiða skuld bílaleigunnar við stefnda. Samkvæmt 1. tl. 54. gr. laga nr. 6/1978 er það skilyrði eitt nægilegt, að greiðslueyrir hafi verið óvenjulegur, til að rifta megi greiðslu, hafi greiðsla átt sér stað sex mánuðum fyrir frestdag. Telja verður, að greiðslueyrir í þessu tilviki, þ. e. greiðsla á skuldabréfi með bifreið, hafi verið óvenjulegur í skilningi 1. tl. 54. gr. laga nr. 6/1978. Samkvæmt þessu verður að fallast á kröfu stefnanda um riftun greiðslunnar á grundvelli 1. tl. 54. gr. laga nr. 6/1978. Gegn andmælum stefnda verður ekki talið sannað, að hann hafi vitað um ógjaldfærni bílaleigunnar, þegar umrædd ráðstöfun fór fram. Verður því ekki fallist á riftun á grundvelli 61. gr. gjaldþrotalaga.

Ekki verður talið, að skilyrði skuldajöfnunar séu fyrir hendi í máli þessu, enda er ekki verið að fjalla um samstæðar kröfur. Stefnandi hefur lýst yfir því, að stefndi öðlist almenna kröfu í þrotabúið, þótt kröfulýsingarfrestur sé liðinn. Varakröfu stefnda um lækun á grundvelli VII. kafla gjaldþrotalaga er hafnað, þar sem hann hefur ekki fært fram nein haldbær rök fyrir þeirri kröfu.

Með hliðsjón af framangreindu og samkvæmt 1. tl. 62. gr. laga nr. 6/1978 skal stefnda gert að greiða stefnanda 911.953,00 kr. með dráttarvöxtum, eins og greinir í dómsorði.

Stefndi greiði stefnanda 170.000,00 kr. í málskostnað.

Harri Ormarsson, fulltrúi sýslumannsins í Rangárvallasýslu, kvað upp dóm þennan.

D ó m s o r ð :

Greiðslu þeirri, er stefndi, Guðmundur Ólafsson, fékk með afhendingu bifreiðarinnar L-1144 6. mars 1989, er rift.

Stefndi greiði stefnanda, þrotabúi Bílaleigu Hvolsvallar sf., 911.953,00 kr. ásamt dráttarvöxtum frá 6. mars 1989 til greiðsludags, eins og þeir eru hverju sinni ákveðnir af Seðlabanka Íslands. Heimilt er að leggja dráttarvexti við höfuðstól kröfu á 12 mánaða fresti, í fyrsta sinn 6. mars 1990.

Stefndi greiði stefnanda 170.000,00 kr. í málskostnað, allt innan 15 daga frá birtingu dóms þessa.

Dómur þessi er aðfararhæfur.